

Zmiana imienia lub nazwiska

Nowy Rok to nowe postanowienia oraz chęć zmian. Mogą się one odnosić do różnych sfer naszego życia, w zależności od tego, jacy jesteśmy, jak postrzegamy świat, jakie mamy plany i marzenia. Zmiany są dobre, bo pozwalają iść do przodu, dają szansę na rozwój, otwierając nas na to, co nowe.

Anna Madajczyk-Pietrzak, Dział Prawny OIL

Imię i nazwisko towarzyszą nam od urodzenia, budując naszą tożsamość i przynależność do rodziny. Wybór imienia dla dziecka często wynika z tradycji, pasji czy mody. Wiele osób w dzieciństwie nie lubiło swojego imienia i zastanawia się nad jego zmianą. Jak to zrobić? Wyjaśniam poniżej.

Podstawa prawna

Prawo polskie reguluje takie zmiany. Dowodem na to jest ustawa z 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska. Jej przepisy mają zastosowanie zarówno do obywateli polskich, jak i do cudzoziemców. Dodatkowym aktem prawnym regulującym przedmiotową kwestię jest ustawa z 28 listopada 2014 r. prawo o aktach stanu cywilnego.

Ustawodawca bardzo precyzyjnie określił, co należy rozumieć poprzez zmianę imienia i nazwiska, wskazując, że zmiana imienia oznacza zastąpienie go innym imieniem, zastąpienie dwóch imion jednym imieniem lub odwrotnie, dodanie drugiego imienia, zmianę jego pisowni lub kolejności. Z kolei zmiana nazwiska oznacza zmianę na inne, zmianę pisowni lub zmianę z uwagi na formę dla rodzaju żeńskiego lub męskiego.

Powody zmiany imienia lub nazwiska

Zmiany są dopuszczalne wyłącznie z ważnych powodów. Ustawodawca nie wskazuje ich w formie katalogu zamkniętego, co daje możliwość pewnej swobody w tym zakresie. Wskazuje on przykłady, dla których zmiana imienia lub nazwiska jest dopuszczalna. Wśród nich możemy wskazać zmianę w sytuacji, kiedy nazwisko lub imię jest:

- ośmieszające lub nieliczące z godnością człowieka,
- używane,
- jeśli zostało bezprawnie zmienione,
- noszone zgodnie z przepisami prawa państwa, którego obywatelstwo się posiada.

Ochrona nazwisk historycznych

W ustawie przewidziano tzw. ochronę nazwisk historycznych, która polega na tym, że w przypadku nazwisk wstawionych w dziedzinie kultury, nauki, działalności politycznej, społecznej lub wojskowej zmiana jest możliwa tylko wtedy, jeśli osoba o nią się ubiegająca posiada członków rodziny o tym nazwisku. Tak więc w sytuacji, kiedy chcielibyśmy zmienić swoje nazwisko na nazwisko, np. wybitnego muzyka, będzie to możliwe tylko wtedy, gdy nazwisko to było już w naszej rodzinie.

Zarówno nasze imię, jak i nasze nazwisko nie może się składać z więcej niż z dwóch członów, natomiast zmiana nazwiska może dotyczyć nazwiska noszonego aktualnie lub nazwiska rodowego.

Wniosek należy złożyć do kierownika urzędu stanu cywilnego, a w przypadku osób zamieszkałych poza granicami RP wniosek składa się za pośrednictwem konsula. Powinien on zawierać takie dane jak:

- imię (imiona) i nazwisko oraz nazwisko rodowe osoby, której zmiana dotyczy,
- numer PESEL,
- jeśli zmiana będzie dotyczyła aktu urodzenia lub aktu małżeństwa, wówczas należy wskazać kierownika USC, który sporządził akt (jeśli zmiana dotyczy aktu urodzenia małoletnich dzieci, wówczas należy wskazać miejsce sporządzenia tych aktów),
- imię lub nazwisko, na jakie zmiana ma nastąpić,
- adres do korespondencji wnioskodawcy,

Do wniosku należy również dołączyć oświadczenie o niezłożeniu w przeszłości takiego wniosku i o braku decyzji odmownej właściwego organu.

Decyzję o zmianie lub o odmowie zmiany wydaje kierownik USC, do którego wniosek został złożony lub jego zastępca. Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu.

Zmiana nazwiska rodziców a nazwiska dzieci

Zmiana nazwiska przez oboje rodziców powoduje zmianę nazwiska ich małoletnich dzieci oraz dzieci w przyszłości urodzonych. W sytuacji, kiedy zmiana dotyczy tylko jednego z rodziców, może się ona rozciągnąć na małoletnie dzieci pod warunkiem, że drugi z rodziców wyrazi na to zgodę. Zgoda nie jest wymagana, jeśli drugi rodzic jest pozbawiony władzy rodzicielskiej, nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych lub nie żyje. Tutaj ważna uwaga – do zmiany nazwiska dziecka, które ukończyło lat 13, potrzebna jest także jego zgodą. W przypadku braku porozumienia między rodzicami decyduje sąd opiekuńczy.

Zmiana nazwiska po rozwodzie

Po ustaniu małżeństwa każdy z byłych małżonków ma prawo wrócić do nazwiska, które nosił przed ślubem. Takie oświadczenie należy złożyć przed wybranym kierownikiem urzędu stanu cywilnego albo konsulem. Jak wynika z art. 59 ustawy z 25 lutego 1964 r., kodeks rodzinny i opiekuńczy, można to zrobić w ciągu 3 miesięcy od chwili uprawomocnienia się orzeczenia rozvodu. Po tym czasie zmiana również jest możliwa, ale taki wniosek będzie już wymagał uzasadnienia.

Panaceum 1-2/2025